Září 2022

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvm.cz

OBSAH

Blahopřání na září 3

Výročí a regionální osobnosti září 4

Ze života domova 5

Stálá nabídka měsíce 6

Co se dělo u nás v domově v srpnu 7

Září 9

Mezinárodní dny měsíce září 12

Příběhy pro potěchu duše 13

Ze světa zajímavostí 17

Rozhovor 24

Vtipy 27

Z kuchyně 28

Hádanka 30

Seznam zdrojů 31

BLAHOPŘÁNÍ NA ZÁŘÍ

Leo Stránský

Ludmila Šípková

Marie Doležalová

Hana Bulová

Marie Bartáková

Jaromír Simajchl

Zdeněk Marek

Jan Jiříček

VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI ZÁŘÍ

50. výročí úmrtí

Bohuslav FUCHS – architekt

Narození: 24. 3. 1895 Všechovice pod Hostýnem

Úmrtí: 18. 9. 1972 Brno

Ing., DrSc., architekt, profesor architektury a urbanismu. Tvořil ve stylu funkcionalismu. Absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, působil jako profesor na Vysokém učení technickém v Brně. Je autorem mnoha stavebních projektů, z nichž 150 bylo realizováno.

Dílo: Městská spořitelna v Třebíči Městská spořitelna zahájila svoji činnost v Třebíči v roce 1863. Jednání o jejím vzniku se konalo o dva roky dříve v prosinci roku 1861 a jejím zakladatelem byla obec Třebíčská, která se vzdala veškerého nároku ze zisku. Jednání o nové stavbě v místě rohového domu č. 106 v Jihlavské bráně probíhala v roce 1927. K jednání o projektu byli přizváni architekti B. Fuchs a Grunta. V roce 1928 se začalo s bouráním domu
č. 106, zároveň byl z důvodů narušení statiky vykoupen a zbořen sousední dům. 25. června 1933 byla nová budova slavnostně otevřena.

Uskutečněné projekty:

hotel Avion v Brně 1927

škola Vesna a domov E. Machové v Brně 1928-30

městské lázně v Brně Zábrdovicích 1930

Moravská banka v Brně 1930

zotavovna Morava v Tatranské Lomnici 1930

koupaliště Zelená Žába v Trenčianských Teplicích 1935-6

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V srpnu se přistěhovali noví obyvatelé:

Věra Hladíková z Velkého Meziříčí

Marie Dohnalová z Petrávče

Františka Dobrovolná z Velkého Meziříčí

Anna Štěpánková z Velkého Meziříčí

Bohuslava Hajná z Velkého Meziříčí

V srpnu odešli z našich řad:

Jindřiška Chloubová	† 1. 8. 2022
Růžena Horká	† 6. 8. 2022
Marie Dvořáková	† 11. 8. 2022
Ludvík Filipí	† 13. 8. 2022
Josef Weinhöfer	† 13. 8. 2022
Jiří Štěpánek	† 21. 8. 2022

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

PŮJČOVÁNÍ KNIH

Pokud rádi čtete, kontaktujte recepci nebo svého klíčového pracovníka.

PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Každý všední den…… ranní hlášení
Pondělí…….. 1x za 14 dní skup. canisterapie
Úterý…….. canisterapie s panem Trojanem
…….. cvičení/tvoření
Středa……. činnosti
Čtvrtek…… cvičení/ tvoření
Pátek…… modlitba a mše svatá od 10:00

SCHRÁNKA DŮVĚRY

V domově jsou umístěny celkem 4 schránky důvěry, kam je možné umístit vzkaz, stížnost, připomínku či podnět k poskytování sociálních služeb v domově. S napsáním vzkazu Vám může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník.
Schránky důvěry v domově naleznete:
- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 1. patře – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- Terapeutická zahrádka za domovem
- Atrium v přízemí
- Venkovní terasy ve 3. poschodí
- Kaple
- Knihovna
- Keramická dílna
- Společenské místnosti v každém podlaží: 1A, 2B, 3B
- Dětský koutek ve vstupu do zahrady
- Park za domovem otevřený od dubna do října

Co se dělo u nás v domově v srpnu

V pondělí 1. srpna jsme usedli na společenské místnosti a začali plánovat letošní dožínky. A to ve velkém stylu. Připravili jsme dekorační vázičky obilí, upletli věnce a napekli koláče na další den.

Úterý 2. srpna patřilo samotným dožínkám. Téměř celé dopoledne se tančilo, zpívalo, juchalo a smálo. Bylo to jako v pohádce. Den nám zpříjemnila skupina Veseláci - dechová hudba z Nového Veselí.

Třetího srpna jsme odpočívali na zahrádce a ještě vstřebávali dožínkové veselí.

Další týden v domově platil zákaz návštěv a to až do konce srpna. Volný čas, a že ho bylo, jsme trávili na sluníčku, ale pěkně ve stínu, taky ve společenských místnostech a na terasách. Tam jsme si povídali, trénovali jemnou motoriku, četli příběhy z časopisů, připravovali bramboráky, zpívali a vyráběli výzdobu, která nám na podzim zkrášlí prostory domova.

Fotogalerie

ZÁŘÍ

Svatý Jiljí

Je to právě jméno Jiljí, které otevírá měsíc září. Nositel tohoto jména sv. Jiljí připlul z Atén do Francie, kde se dva roky zdokonaloval v nauce církve a ve ctnostech. U řeky Garde se od poustevníka naučil, že nestačí žít v ústraní. Je třeba bojovat proti náklonnostem ve vlastním srdci. Poté odešel do oblasti Nîmesa, kde ho při honu postřelil člen družiny krále. Jiljí odmítl dary, které mu král nabízel, tak mu dal na onom místě vystavět klášter. Jiljí ty, kteří se k němu připojili, řídil jako opat.

Pocházel údajně ze zámožnější rodiny v Athénách v Řecku. Možná již jako dítě slyšel o blahoslavenství chudých v duchu, kterým Ježíš přislíbil Boží království. Pravdou je, že šel cestou, na kterou se toto blahoslavenství vztahuje. Snaha o co největší zisky ovládala lidi tehdy jako dnes. Jiljí přesto od dětství vynikal svou štědrostí, která je připomínána příběhem o tom, jak cestou do školy svým svrchním oděvem obdaroval žebráka. Po smrti rodičů rozdal zděděný majetek, a aby ušel vděčnosti, odplul do Gallie. Z této cesty je vzpomínána bouře, která poděsila i zkušené námořníky, ale Jiljího klid pramenil z důvěry v Boha.

Z přístavu v Marseille zamířil do Arles, kde přispěním biskupa Césaria po dva roky získával vzdělání v duchovní oblasti. Další jeho kroky vedly do lesnatého okolí řeky Garudu, kde se setkal s poustevníkem Vardemem, který byl nějakou dobu jeho učitelem. Za čas ale Jiljí odešel hledat větší samotu směrem na jih a usadil se v blízkosti pobřeží při ústí řeky Rhony v

nimesském kraji. Za obydlí si zvolil jeskyni, u níž našel pramen. Příhodné místo, po jakém toužil, nezaručovalo však poklidné oddávání se modlitbě a prožíval zde mnohé duchovní zápasy. Tyto boje a modlitby údajně obětoval za svět, z něhož odešel.

Legendární vyprávění o ochočené lani, jejímž mlékem se živil, z ní učinilo světcův výrazný atribut. Tato laň se stala i příčinou objevení Jiljího a jeho dalšího povolání.

Visigotský král Flavius Wamba se na lovu, při pronásledování laně, dostal k poustevníkově jeskyni, kde po zvířeti údajně některý z lovců vystřelil šíp, který však zasáhl Jiljího, u něhož laň hledala ochranu. Příhoda měla pokračování v přátelství krále s poustevníkem, které vedlo k založení kláštera, v němž Jiljí dal mnichům řeholní pravidla sv. Benedikta. Klášter se stal požehnáním pro široké okolí. Jiljí přijal kněžské svěcení a vedl bratry jako opat. Aby se na klášter vztahovala apoštolská ochrana, putoval do Říma.

Další legendární vyprávění není věrohodné a není znám ani rok světcova úmrtí. Podle Fr. Ekerta se v r. 721 ještě vracel z Orleansu do kláštera zpustošeného od Arabů, ale podle martyrologia v té době již dávno nežil. Některé životopisy uvádí jeho úmrtí v blízkosti roku 700.

Kolem jeho kláštera vzniklo město Saint-Gilles. S šířením úcty sv. Jiljí také souvisí jeho zařazení mezi tzv. 14 pomocníků. V naší zemi mezi významné chrámy zasvěcené sv. Jiljí patři kostel na Starém Městě v Praze, založený kolem r. 1210 a další v Třeboni, uváděný za farní již r. 1280 (u něj je od r.1367 klášter augustiniánů). Část světcových ostatků v r. 1356 obdržel Svatovítský chrám v Praze.

Zemřel na přelomu 6. a 7. století. Je patronem Korutan, Štýrska, Třeboně; myslivců, pastevců, žebráků; laického

hnutí "komunita SantEgidio"; vzýván při manželské neplodnosti, při rakovině, v pokušeních a proti falešnému studu při sv. zpovědi; u nás byl uváděn i jako patron kolonistů. Mezi jeho atributy při vyobrazení patří laň a šíp. Nám nejbližší památka, zasvěcená sv. Jiljí, je kostel v Rudě.

PRANOSTIKY

Celý měsíc září, alkohol z nás září.

Na svatého Štěpána krále, nepřestávej a pij dále.

Leješ to tam horem dolem, neotrav se alkoholem.

Svatá Ludmila, půllitry nemyla.

Na svatého Matouše, vzteklý pes tě pokouše.

Svatý Václav víno chrání, připrav se na vinobraní.

MEZINÁRODNÍ DNY MĚSÍCE ZÁŘÍ

3. úterý v září - Mezinárodní den míru

1. nebo 2. víkend v září - Světový den první pomoci

poslední neděle v září - Mezinárodní den neslyšících, Mezinárodní den modliteb za pronásledované křesťany

poslední týden v září - Světový námořní den

5. září - Mezinárodní den charity

7. září - Den otevřených dveří památek v ČR

8. září - Mezinárodní den gramotnosti

9. září - Evropský den recyklace baterií

12. září - Mezinárodní den OSN spolupráce jih-jih

14. září - Evropský den židovské kultury

15. září - Mezinárodní den demokracie

16. září - Den církevního školství, Mezinárodní den ochrany ozónové vrstvy

20. září - Den malování mandal

21. září - Mezinárodní den Alzheimerovy choroby a míru

22. září - Mezinárodní den bez aut

23. září - Mezinárodní den neslyšících

26. září - Evropský den jazyků, Mezinárodní den kulturního dialogu

27. září - Světový den cestovního ruchu

28. září - Den české státnosti, Světový den boje proti vzteklině

29. září - Světový den srdce

30. září - Mezinárodní den překladatelů

PŘÍBĚHY PRO POTĚCHU DUŠE

Kterak se panu Leovi ve škole dařilo

Čas běží svým obvyklým tempem, odměřuje každému stejně. Nejinak to bylo i u malého Loška, který nastupoval zrovna do 3. třídy. Ve škole se mu líbilo, i když raději běhal po venku, ve své milované přírodě.

Třetí třída, to je už panečku něco! Učí se násobilka, počty inu vůbec velice důležité učení!

Loškova třída se skládala ze samých chlapců. Tenkrát to bylo ještě rozdělené. Tak jako všude, našli se kluci povahou mírnou nebo jako Lošek, hoch, který nezkazil žádnou legraci. Přitom ale nebyl žádný gauner. Místním bossem byl jistý Lízner, ten byl vůdcem. Lokty ostré, pusa vyřídilka. Nebo jiný chlapeček – pravý opak. Jmenoval se Filípek – byl slaboučký, bleďoučký ani cvičit nemohl. S Filípkem seděl jiný klučík – jmenoval se Doleček. Neuměl říkat „R“, a když se ho ptali, co dělají rodiče, odpovídal, že maminka „peje pjádlo“. Prostě klučičí třída se vším všudy. Kluky učil po dva roky hodný pan učitel Gregor, ale dostal místo v jiné škole, blízko svého domova a začal učit tam. Loškova třída dostala nového pana učitele, jmenoval se Svoboda. Byl malý, tlustý, brýlatý a z úst mu bylo cítit. Nosil s sebou notýsek, ve kterém měl sepsáno vše o svých žácích. Prospěch, mravy, známky na vysvědčení, úplně všechno už o nich věděl.

Přišel k Loškovi a povídal: „Psaní máš za dva a počty taky. Ukaž tabulku, ať se podíváme, jak píšeš!“ pan učitel se zhrozil: „Pro kríle pána tohle je velké S? Kdo ví, jak se píše velké S?“ a prvního žáka, co se postavil, poslal na tabuli napsat správné velké S. Potom se panu učiteli zase nelíbilo Loškovo malé „d“ a ukazoval mu, jak tyto písmena psát. Zvedl obočí a zeptal se „Kdes to okoukal?“ Lošek se postavil a pověděl: „Četl jsem tatínkovy dopisy z války, psal je česky, ale německým písmem!“ učitel si oddechl a odpověděl: „Tak za trest

napíšeš celou stránku písmenek „S“ a „d“. No co na mě koukáš!“ Lošek sklonil hlavu a povídá: „Když já nemám ten papír…“ „Jak nemáš papír? Ty nemáš sešit? Maminka ti nekoupila sešit?“ „Ne, nekoupila. Maminka totiž šetří na elektrickou žehličku, protože z té na uhlí se dusí a kašle.“ Učitel se zamračil a zabručel něco o tom, že je Lošek nějakej divnej. „A jak to máš s počty?“ zeptal se pan učitel Svoboda. „Nemám moc počty rád. Raději mám vodu, ptáky, motýly a šutry, to jsou kameny třeba ve skalách.“ Potom přišlo na řadu zkoušení z násobilky, kterou Lošek moc neuměl. Pan učitel se nejspíš rozhodl, že ho tu násobilku naučí a každý den ho z ní zkoušel. Loškovi připadalo, že si na něj snad zasedl. Zkoušel na něj všechny možné výpočty. Nejdřív 7*8, to je 56, 6*6, 6*9, Lošek všechno věděl. Pak učitel změnil taktiku, znovu se zeptal, ale trochu jinak: 8*7. Lošek se zarazil a nemohl si vzpomenout. Učitel kroutil nad Loškem hlavou, z úst mu páchlo. Lošek nevěděl, úplně ho zmátlo, jak ty dvě čísla otočil. Další příklad byl 5+1 a Lošek místo 6 odpověděl 51. Učitele Svobodu odpověď namíchla, myslel si, že si z něj Lošek dělá legraci, a vlepil mu facku. Ponížený chlapec se ale bránil: „můj kamarád má bratra a ten studuje vysokou školu. Říkal, že pan prezident podepsal výnos, že se děti nesmějí ve škole bít!“ Učitel celý zbrunátněl, rozčílil a začal opravdu řvát: „Co si to dovoluješ, co ty víš, co kantor může a nemůže!“ a udeřil Loška tak, že spadl na zem. Třídní kápo Lízner vstal a zvedl ruku. Na to se postavilo 5 chlapců z jeho nejbližší party. A jak se postavili oni, stoupla si kromě neduživého Filípka a Dolečka, co neuměl říct „R“, celá třída. Učitel Svoboda se rozzuřil ještě víc: „Co to je? Co to je? To je vzpoura!!“ a začal couvat. Jak je známo, když se člověk vzteká, nedává pozor, kam stoupá. Tak milý, malý a kulatý Svoboda zakopnul a upadl na roh lavice. Sesunul se na zem jako hruška a zůstal bez sebe.

Lízner zavelel: „Spojka jedna pro ředitele, spojka dvě ven pro strážníka.“ Venku smýčil s hadrem školník a poslouchal ten řev, který potom utichl a volal na pana ředitele: „Pane řídící, pojďte rychle ven, tady se něco děje.!“

Ředitel se sklonil nad pana učitele Svobodu, snažil se ho přimět k reakci. Plácal ho po kulatých tvářích a školník vytáhl kapesník, už ne moc čistý, že z něj udělá obklad. Ředitel byl značně rozrušen a ptal se školníka: „Pane Holomka, co budeme dělat?“ školník Holomka měl hned dobrý nápad, že prý v budově děvčat je dnes nějaká doktorka, že pro ni hned zaběhne. Doktorka změřila Svobodovi tlak, nějak se jí nezdál, měla strach, aby to nebyl slabý infarkt, a tak ho nakonec poslali do nemocnice. Všímavá doktorka koukala na Loška, který stál na hanbě. Nebyl to zrovna pěkný pohled. Obočí a ret měl natrhlý, pod okem monokla a z ucha mu tekl slaboučký pramínek krve a ještě se mu kývaly dva zuby. Doktorka se zhrozila a řekla, že to dá do zápisu. Pan řídící souhlasil a povzdechl si, že co kantoruje, tohle ještě nezažil. Poslal Loška si sednout a ten si řekl, že to takhle nenechá. Místo do lavice si to namířil ven. Pan řídící ho poslal zase nazpět si sednout. Lošek se otočil a byl jako náměsíčný. Zamotal se, spadl, převrhnul plechové umyvadlo se džbánem plným vody a padl na stupínek u tabule. Ještě si narazil loket. Doktorka zalepila Loškovi obočí a ptala se, jestli chlapec jedl a zda ho někdo je ochoten doprovodit domů.

Někteří žáci totiž dostávali svačinu od sociálky, většinou neměli vůbec žádné peníze. Jiným to zaplatila firma Vuršík. Dostával se obyčejně jogurt s marmeládou. Loškův tatínek byl státní zaměstnanec, mohl tedy synovi půlku svačiny zaplatit. Stála 1,20 Kč. Lošek se tedy najedl a vypravil domů. Doprovodili ho dva spolužáci. O maminku, když Loška uviděla, se pokoušel žlučníkový záchvat, ostatně jako vždy, když zažila šok. Naštěstí u toho byla i babička, profesí porodní bába, která na kšeftu vždy dostala něco k jídlu. Lošek babičku poprosil, aby

klukům za ochotu dala něco k snědku a nějakou korunu. Babička Loškovi ochránce obdarovala jablkem a každému dala po koruně. Babičce se ale celá situace nějak nezdála, nebyla přece nějaká hej-počkej. Pracovala také jako porodní asistentka u doktora Nováčka, po kterém je v Brně pojmenovaná ulice. Poslala tedy pro pana doktora s prosbou, že vnouček je potlučený, aby ho zkontroloval. Pan doktor přijel na koni, Loška vyšetřil a jako dobrý diagnostik věděl, že to není nic vážného. Řekl si mamince o 20 Kč za léčení. Ta se chytla za žlučník a očekávala další záchvat, když slyšela lékařskou taxu. Babička sáhla do své velké porodní kabely, vytáhla 20 korun, podala je mamince, která celá bledá zaplatila doktorovi. Doktor vidouc, že je to na maminku moc peněz, vystavil dokument, výrazně ho označil písmenem „R“ a oběma ženám vysvětlil, že takto označený dokument má nárok na část proplacení od pojišťovny. Doporučil taktéž Loškovi ležet, odpočívat, nejíst maso a pít jen čaj s mlékem.

Na druhý den rada zněla postrouhat mrkvičku, pěkně se slaďoučkým jablíčkem a pobyt na balkóně, kde mu povětří udělá dobře.

Po třech dnech se Lošek vrátil do školy. Kápo Lízner vybral od kluků pár korun, aby mohli Loškovi na přivítanou koupit mléčnou čokoládu a gumové hady. Místo učitele Svobody čekal na děti stařičký kantor, pan učitel Mlejnek, narychlo povolaný školským úřadem.

Celá třída se učila asi 14 dní s panem Mlejnkem a pak přišel mladý pan učitel. Toho třída milovala. On však šel po prázdninách učit do Tišnova. Loškova třída pak dostala novou paní učitelku Štěpánkovou, se kterou si kluci rozuměli, byla moc hodná a milá. I když taky určitě lumpačili.

Ale o tom zase příště.

ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

Evropa v číslech

Krásné místo, znamená pro každého z nás něco jiného. Některá místa na naší zeměkouli jsou ale opravdovým rájem. Následující článek nám představí 12 možností, které patří celosvětově mezi ty nejkrásnější.

1) Tulipánová pole - Holandsko

Do Holandska to není od nás až tak daleko a do květinového parku Keukenhof se pořádají i autobusové zájezdy. Nádherně rozkvetlá pole můžete pozorovat od začátku dubna až do konce května (ideální je poslední dubnový týden). Květinová pole se nacházejí i mezi Leidenem a Haarlemem, kde můžete od jara do podzimu vidět i jiné květiny jako krokusy, hyacinty, kosatce či lilie.

2) Salar de Uyuni - Bolívie

Jedná se o největší solnou pláň na světě a nejeden člověk ji označuje za jednu z nejkrásnějších. Její rozloha je 12 000 km^2 a je pozůstatkem prehistorického jezera Lago Tauca. Zejména po dešti zrcadlí oblohu a v tu chvíli nastává ta nejúžasnější podívaná. V období listopadu tu navíc přebývají plameňáci – chilský, Jamesův a andský.

3) Hory Tianzi – Čína

Čínské pohoří Tchien-c' (v překladu syn nebes) Vás nepřestane udivovat. Hory z křemenného pískovce zde stojí už 400 milionu let a dříve byli součástí oceánu. Nad vrcholky vede lanová dráha, která Vám dopřeje nezapomenutelný výhled. Že Vám hory něco připomínají? Máte pravdu, byly inspirací tvůrců filmu Avatar.

4) Canyon Antelope - Arizona

V severní části Arizony, v indiánské rezervaci Navajo, se nachází vápencový Antilopí kaňon. Štěrbinami červeného vápence sem proniká světlo, které vytváří prazvláštní tvary a stíny. Barevnost a hra světel je to hlavní, co turisty láká. Uličky kaňonu jsou široké maximálně 1.5 metru.

5) Jezero Hillier - Austrálie

Voda tohoto jezera má sytě růžovou barvu a není tedy divu, že patří mezi největší turistické atrakce. Většina jezer této barvy získala svoje zabarvení díky vodní řase, která produkuje červené barvivo. Po mnoha rozborech, ale vědci zjistili, že tu voda neobsahuje. Do dnešního dne je tedy jeho barva záhadou. V současnosti je jezero součástí národního parku a koupání je v něm tudíž zakázáno.

6) Jezero Bled – Slovinsko

Ani Slovinsko není od nás tak daleko a je možné jej bez většího plánovaní navštívit. Symbolem tohoto státu je právě jezero Bled na okraji Julských Alp. Uprostřed se z hladiny noří ostrůvek s kostelem, který panuje téměř na všech fotografiích. Kolem jezera si můžete udělat krásnou procházku, půjčit si lodičku nebo se vykoupat.

7) Grand Canyon – Arizona

Co člověk nechtěl, opět se vydáváme do Arizony. Všichni, kteří se pohybovali v této části USA, mi vždy nadšeně ukazovali fotky Velkého Kaňonu. Jeho rozloha je 4926 km^2 a ročně je navštíven cca 4.3 miliony turisty. V roce 1979 byl zapsán na seznam UNESCO. I zde to hýří všemi barvami (geologická vrstva), od šedé, fialové, po červenou či oranžovou.

8) **Bruggy - Belgie**

Toto romantické městečko s pestrou historií patří mezi nejkrásnější a nejtajemnější města Evropy. Od středověku se městečko zachovalo téměř v původním podobě. Od roku 2000 je zapsáno na seznamu UNESCO. Navíc je označováno za Benátky severu, jelikož historické jádro obklopují kanály.

9) Grand Prismatic Spring – Yellowstonský park

Horký pramen Grand Prismatic Spring hýří všemi barvami a díky tomu patří k nejzajímavějším místům parku. Vodní plocha má v průměru 110 m a je možné si ji vyfotit z nedaleké dřevěné lávky (lepší z ptačí perspektivy). Barva pramenu se mění v závislosti na ročním období. Uprostřed uvidíte sytě modrou barvu, přecházející v zelenkavou, žlutou, zlatou či červenou.

10) Propadlina To Sua – souostroví Samoa

To Sua leží u vesničky Lotofaga na jihu ostrova Upolu. Propadlina je označována za jeden z nejkrásnějších přírodních bazénů planety. Vznikla sopečnou činností a do ní vede prudký dřevěný žebřík. Voda má tak průzračnou barvu, že je vidět až na dno. Odvážlivci mohou proplavat přírodním tunelem až do oceánu.

11) Čajovníkové plantáže - Čína

Právě odsud se k nám dostává zelený či černý čaj s kouřovým aroma. Čajovníkové plantáže zde obhospodařovali rolníci již před 2000 lety. Nejobdivovanější a nejrozvojovější plantáže jsou v Hangzhou a v provincii Yunnan. Pokud sem budete mít cestu na přelomu března a dubna, máte jedinečnou možnost na vlastní oči vidět každoroční sběr bílého čaje.

12) Sopka Fudži - Japonsko

Hora Fudži se nachází na ostrově Honšú na západě od Tokia. Její výška je 3776 m.n.m. a dodnes je aktivní sopkou, která ale déle jak 3 století nevybuchla. Nejvhodnější dobou pro návštěvu je červenec – srpen, kdy jsou otevřeny turistické chaty a další zařízení. Nicméně nejkrásnější je pohled na jaře, kdy vrcholky pokrývá ještě dostatek sněhu. Kolem východní části hory také vede lanovka.

ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Déčka a krátkého rozhovoru představujeme pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **vedoucí úseku zdravotně - sociální péče:**

Mgr. Markéta Nedomová Bártová

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Milí čtenáři Déčka,
jmenuji se Markéta Nedomová Bártová a je mi 41 let. Narodila jsem se ve Velkém Meziříčí, kde momentálně bydlím v rodinném domě s celou svou rodinou. S manželem vychováváme 13 - letého syna a 9 - letou dcerou. Obě děti se aktivně věnují hudbě.
Studovala jsem všeobecnou sestru na Střední zdravotnické škole ve Žďáře nad Sázavou a následně diplomovanou zdravotní sestru pro intenzivní péči v Brně. Později jsem dálkovou formou studovala

v Brně na Masarykově univerzitě bakalářský obor všeobecná sestra a celé studium jsem ukončila specializací ošetřovatelství v intenzivní péči nemocných magisterským titulem (taktéž na Masarykově univerzitě v Brně).

Praxi ve zdravotnictví jsem začala již jako studentka na střední škole. Začínala jsem jako sanitářka na LDN v Nemocnici sv. Zdislavy v Mostištích, kde jsem trávila brigádně prázdniny. Později v rámci studií jsem pracovala na odd. urologie. Po střední škole jsem pracovala na Klinice popáleninové medicíny v Praze ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady, kde jsem se naučila důležitosti dodržování pravidel hygienických zásad v péči o rány.

Protože mě vždy zajímala intenzivní péče, začala jsem pracovat v tomto oboru. Jako sestra se specializací intenzivní péče jsem pracovala nejdříve ve FN Brno Bohunice na odd. ARO (anesteziologicko-resuscitační oddělení) a později ve FN U sv. Anny v Brně taktéž na ARO, kde jsem byla součástí i Urgentního příjmu pro příjem kriticky nemocných pacientů. Tou dobou jsem začala i s přednáškovou činností v rámci celorepublikových kongresů, také jsem působila jako externí učitelka na SZŠ, kde jsem vyučovala praxi studentek na gynekologii a porodnictví.

Po mateřské dovolené jsem se vrátila do intenzivní péče, ale tentokrát do Nemocnice Jihlava, kde jsem působila 11 let na odd. ARO a částečně na UP. Zde jsem pracovala v báječném kolektivu sester. Bavil mě dokonalý přístup ošetřovatelské péče sester k pacientům v kritickém stavu. Věnuji se také vědecké práci a to jako externí pracovník pro vedení bakalářských prací na VŠPJ v Jihlavě a magisterských prací na MU v Brně – konkrétně katedře ošetřovatelství.

Zde v Domově pracuji 3 měsíce a doufám, že mě zde bude práce i nadále naplňovat.

Co jste věděla o našem domově, než jste se stala jeho součástí?

Pouze to, že se jedná o novou budovu původního Domova seniorů, který sídlil na Hornoměstské ulici. Párkrát jsem zde byla navštívit dědečka mého manžela.

Co se Vám nyní po nějakém čase na práci v domově líbí?

V Domově se mi líbí práce aktivizačních pracovnic, které dokáží naše klienty namotivovat k úsměvu. Líbí se mi pozitivní energie, která přichází velmi často od sester a kladný přístup k těžké práci pečovatelů/telek.

Co ráda děláte ve volném čase?

Ráda pracuji na zahradě, kterou budujeme s manželem ve stylu „zarostlé“ anglické vesnické zahrady plné hortenzií. Ráda trávím čas s dětmi, při hudbě a při kvalitním filmu.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Ani se nejedná tak o místo, jako o čas? Bylo by fajn vrátit se zpět do časů mé babičky a sledovat, jak, kde a proč sbírat léčivé bylinky. Bylinky – čaje a tinktury je má radost.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Ideální den? Je to každý den, který končí s pocitem nepromarněného času. Nepatří do něj jen pouze práce, součástí je i odpočinek s přáteli, s rodinou, na výletě po horách či u moře.

Co byste si nejvíce přála?

… abych byla zdravá a mé rodině se nikdy nestalo nic zlého.

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – čerstvý chleba s máslem a rajčaty

Nejoblíbenější barva – hořčičná, ale i zelená či modrá

Nejoblíbenější roční období – podzim

Nejhezčí dovolená – všechny byly nejhezčí – Korsika, Francie, Dánsko, Norsko, Chorvatsko, Slovinsko, Slovensko, Itálie, Německo, Rakousko, Holandsko, ale i dovolená v ČR je nejhezčí, když ji správně strávíte s lidmi, se kterými chcete být

Nejoblíbenější květina – chrpa

Nejoblíbenější seriál – 😊 ten, u kterého neusnu

Nejoblíbenější místo v domově – terapeutická zahrada a terasy v 3. patře

VTIPY

Víte, co dělat, když potkáte v lese medvěda?? Dělejte, že rozdáváte letáčky. Medvěd bude dělat, že neexistujete.

Zlato neříkám, že jsi nejhorší kuchařka na světě. Ale málokdo si dokáže udělat popáleniny třetího stupně, když připravuje nepečený dort.

Zlato co bude dnes k obědu? Tři druhy masa. Jehněcí, kuřecí a hovězí. A co tak najednou taková gastronomie? Je to napsáno na psí konzervě.

Miláčku, dáš si tuňáčka nebo kuřátko??
Kuřátko děkuju.
Ty si vem chleba lenochu, mluvím s kocourem.

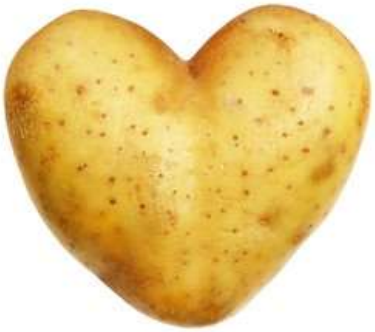

Z KUCHYNĚ

Lilek brambor a hranolky

Období „zvláště oblíbené u dětí" vybírání brambor je tu. Začíná občasným kopáním do kbelíků, jen tak na chuť. A pak to přijde. Celý den na poli, šiška chleba, štangla salámu, basa piv a kolena od hlíny. Pamatujete?

Původ brambor

Slovo brambory vzniklo pravděpodobně od názvu Braniborska, odkud se do českých zemí brambory dostaly. Příjmení Brambora je doložené o dvě století dříve, než se do českých zemí dostaly brambory, a označovalo pravděpodobně člověka braniborského původu.

Nářečí

Brambory mají svoje lidové krajové názvy, vycházející z označení zemní jablko (německy *Erdapfel*) nebo z faktu, že sklizeň se děje kopáním mezi které patří např.:

- brambora - Střední Čechy
- brambor - zbytek Čech
- brambury – Chodsko
- bandory – Podkrkonoší
- erteple – Slovácko, místy v Čechách
- grumbíry – Dolňácko
- jablóška, jablóško, jabluško – Brněnsko
- kartofle – Slezsko
- kobzole, kobzol, kobzola – Slezsko, Lašsko
- krumple – Drahansko
- okroše – úzká oblast západní Moravy
- zemáky, zemňáky – Valašsko
- zemáky, zemsky japka – Haná

Na světě existuje přes 4000 odrůd brambor, nicméně běžně využívané jsou jen desítky z nich. Hlízy mohou nabývat rozličných tvarů, od kulatých přes eliptické až po podlouhlé a zakroucené. Barva hlíz je také velmi různá: od hlíz se světlou dužinou a žlutou slupkou,

přes brambory s narůžovělou dužinou a sytě červenou slupkou až po brambory s fialovou dužinou a temně fialovou slupkou.

Gastronomie

Brambory se mohou vařit ve slupce a loupat po uvaření, nebo se mohou oškrábat a vařit již oloupané. Kromě toho se mohou péci a smažit. V kuchyni se brambory uplatní při přípravě bramborových knedlíků, bramborového salátu, bramborové kaše, bramborových placek (např. bramboráků), bramborového těsta, bramborové polévky či bramborového guláše. Průmyslově pak jsou vyráběny například hranolky, lupínky a podobně.

V České republice činí celková spotřeba brambor (včetně dovážených) cca 70 kg na obyvatele a rok, z toho cca 55 kg se zkonzumuje přímo v podobě příloh, kaší, salátů nebo bramboráků. Zbylých cca 15 kg se spotřebuje v průmyslově vyrobených potravinách.

Hranolky, jejich původ a popularita ve světě

Hranolky jsou fritované nebo pečené malé hranoly (popřípadě i další tvary) z brambor. Připravují se fritováním v oleji ve fritovacím hrnci nebo pečením na plechu, popřípadě i smažením na pánvi. Podávají se jako příloha k nejrůznějším jídlům, například k řízku, smaženému sýru.

Podle většiny zdrojů hranolky vznikly v 17. až 18. století v Belgii, odkud se rozšířily do celého světa; některé zdroje uvádějí, že se zrodily ve Španělsku.

Obliba hranolků v Belgii je největší na světě, konzumují se k naprosté

většině jídel a jedná se o jedno z belgických národních jídel. Každý obyvatel zkonzumuje ročně v průměru 75 kg hranolků (o třetinu více než Američan). Připravují se z bramborové odrůdy Bintje a krájejí se ostrým nožem, aby se omezilo vstřebávání oleje. Smaží se v hovězím loji, přičemž typické smažení v oleji je zde odmítáno, stejně jako použití olivového oleje kvůli potlačení typické bramborové chuti.

Již několik let probíhá spor o autorství hranolků mezi Belgií a Francií, která tvrdí, že pokrm vznikl v Paříži. Do dlouhotrvajícího sporu je zapojena veřejnost, organizace i média obou zemí.

Autor: nutriční terapeutka Terezie Hlouchová, Dis.

HÁDANKA

Gepard a gazela

Gepard je považován za nejrychlejší suchozemské zvíře, je čtyřikrát rychlejší než hroch. Hroch je třikrát rychlejší než plejtvák obrovský. Plejtvák obrovský je osmkrát pomalejší než gazela. Kolikrát je gepard rychlejší než gazela?

Řešení: Gepard je 1,5 x rychlejší než gazela.

SEZNAM ZDROJŮ

Září: http://catholica.cz/?id=4291

Mezinárodní dny: https://blog.hubatacernoska.cz/zarijove-svatky-vyroci-a-dalsi-vyznamne-dny-a-zajimavosti

Pranostiky: https://blog.hubatacernoska.cz/nezname-pranostiky

Vtipy: https://cs-cz.facebook.com/halina.bananova

Výročí a regionální osobnosti: http://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-zari-2022/

Hádanka: https://kvizy.qizy.cz/matematicke/matematicka-hadanka-s-gepardem/

Ze světa zajímavostí: https://www.invia.cz/blog/12-nejkrasnejsich-mist-sveta/

Z kuchyně: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lilek_brambor